

HOMO OECOLOGICUS ALAPÍTVÁNY
ÖSSZEGZŐ ZÁRÓTANULMÁNY

Cegléd Város szociális térképe

BUDAPEST, 2019. SZEPTEMBER 13.

1. Kutatási feladat

1.1 Megbízás szociális térkép készítésére

Cegléd Város Önkormányzata 2019. áprilisában megbízta a Homo Oecologicus Alapítványt, hogy a város közigazgatási területén felmérje az aktuális társadalmi-szociális helyzetképet, és egy olyan komplex ún. szociális térképet állítson össze az Önkormányzat számára, amely megfelelő alapot nyújthat a jövőbeli önkormányzati társadalom- és humánpolitikai stratégiai tervezés számára.

A szociális térkép célja, hogy tudományos eszközökkel, elméleti és empirikus megközelítéssel egyaránt megvizsgálja Cegléd város lakosságának társadalmi, demográfiai viszonyait, szociális helyzetét, illetve a különböző szociális ellátási formák igénybevételének módjait, valamint az azokkal kapcsolatos lakossági elvárásokat, és vele a különböző továbbfejlesztési igényeket.

A kutatás eredményei, a szociális térkép, a megalapozó, komplex metodikára épülő vizsgálatok Cegléd számára több oldalról is hasznosíthatóak. Egyrészt megismerhetővé válnak a város mai főbb társadalmi, szociális jellegzetességei, a város sajátos fejlődésének ismérvei, továbbá az elmúlt években, évtizedekben lezajlott folyamatok fontosabb társadalmi sajátosságai, a lakossági vélemények, és egyúttal a város szociális helyzetének javításához kapcsolódó lakossági igények. Tekintettel, hogy hasonló átfogó vizsgálat legutóbb 2007-ben történt a városban, a 2019-ben elkészült szociális térkép alkalmas arra, hogy a település döntéshozói számára készíthető összegzések segítsék a szociális szolgáltatásfejlesztési irányok pontosítását, a területi szempontok erőteljesebb alkalmazását, illetve a lehetőségeket biztosítanak a társadalmi érdekek egyeztetésére, illetve a lehetséges társadalmi konfliktusok veszélyeinek az feloldására. Másrészt a kutatási eredmények – benne hangsúlyosan az új információk megismerésével - mentén szélesedhet az önkormányzat szociális fejlesztési célú pályázati aktivitása is.

A szociális térkép elkészítésére irányuló vállalás keretében 4 önálló, egymástól elkülönülő, de bizonyos részleteiben kapcsolódó kutatási alprojekt valósult meg.

Önálló kutatás készült a városi ifjúsági (13-18 évesek), időskori (alapvetően nyugdíjaskorúak) témakörökben: *1) ifjúságkutatás; 2) időskutatás*. Önálló kutatás irányult a városban működő aktív civil szervezetek helyi társadalommal kapcsolatos vélemények, javaslatok

megismerésére – 3) *ún. prominenskutató*. Továbbá 500 fős lakossági kvantitatív kérdőíves kutatás készítettünk a város felnőtt lakossága körében – 3) *lakossági kérdőíves felmérés*.

Jelen összegző zárótanulmány célja áttekinteni a teljes kutatás (benne a négy kutatási alprojekt) paramétereit és általános eredményeit. Ezt követően kiemelünk három *ún. horizontális tématerületet*, amelyekhez ez az idők helyzet, a városi ifjúság valamint az Önkormányzattal kapcsolatos vélemények, elvárások és javaslatok szintézisét *ún. SWOT-analíziseken keresztül* ábrázoltuk – *erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek*. A kutatási zárótanulmány célja, hogy a várospolitikai számára összegezésre kerüljenek a kutatás során feltárt települési társadalmi sajátosságok, a szociális szolgáltatások igénybevételének és azok fejlesztési igényeinek, illetve ezek alapján történő szakmai javaslatok.

2. Ifjúságkutatás

2.1 Az ifjúságkutatás módszertani kerete és előkészítése

Az önálló ifjúságkutatás célja volt felvázolni Cegléd aktuális ifjúságszociológiai helyzetképét, állapotát. A kutatás alapjául egy olyan komplex, az ifjúságot érintő online anonim kérdőív szolgált, amely számos a érintett korcsoportot érintő problematikát, élethelyzetet, állapotot és szubjektív percepciót tartalmazott, többek között a szabadidő eltöltése, az elégedettség, a személyes jövőkép, a városhoz való kötődés stb.) kezelő kérdőívet készítünk.

Az online kérdőíves kutatás célcsoportja a város alap-és középfokú oktatási intézményeiben tanuló 13-18 éves korcsoport volt. A kérdőív online alapú, önkitöltős kérdőíves felmérés volt, amelyek alapegységként az iskolai osztályok voltak.

Az online ifjúságszociológiai kérdőív tartalma több körös egyeztetésen esett át. A kérdőív alapjául szolgáló tervet a Homo Oecologicus Alapítvány munkatársai állították össze, azt követően szakmai szempontból az Önkormányzat munkatársai, adatvédelmi szempontból pedig az Önkormányzat hivatalos GDPR szakértője véleményezték. A kérdőív előkészítése során talán a leginkább meghatározó törekvés volt, hogy a kérdőívet kitöltő tanulók személye ne lehessen beazonosítható – ez indokolta az Önkormányzat hivatalos GDPR szakértőjével történt egyeztetést. Az online kérdőíves felmérés iskolai körülmények között rendben és az eredetileg tervezett keretek között zajlott le.

2.3 A kutatás által érintett populáció

Teljes populáció: a város közoktatási intézményekbe járó diákok száma: 6274 fő tanuló.¹

Érintett osztályok száma: 176 osztály (33 általános iskolai osztály; 143 középiskolai osztály).

A tervezett mintába közel minden második osztály került be.

2.3.1 Az ifjúságszociológiai felmérésbe bevont ceglédi közoktatási intézmények:

- Ceglédi Táncsics Mihály Általános Iskola
- Várkonyi István Általános Iskola
- Ceglédi Református Általános Iskola és Óvoda
- Szent Kereszt Katolikus Általános Iskola és Óvoda
- Losontzi István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium

---

¹ Az adatot az Önkormányzat biztosította számunkra.

- Ceglédi Kossuth Lajos Gimnázium
- Ceglédi SZC Közgazdasági és Informatikai Szakgimnáziuma
- Ceglédi SZC Ungtvány László Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája
- Ceglédi SZC Bem József Műszaki Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája
- Török János Mezőgazdasági és Egészségügyi Szakgimnázium és Szakközépiskola
- Gubody Ferenc Szakképző Iskola
- Patkós Irma Művészeti Iskola, Gimnázium, Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola

2.4 Az ifjúságkutatás időbeli ütemezése:

1. A kutatás előkészítése (az online kérdőív kialakítása, egyeztetése az önkormányzattal; a kérdőív online formátumban történő programozásában való közreműködés; az érintett oktatási intézmények vezetőinek és a kérdőívek iskolai kitöltésében segédkező informatika tanárok tájékoztatása) – 2019. április 5. – 2019. május 13.
2. Az online adatfelvétel (az érintett korosztályok iskolai körülmények között az informatikai termekben töltötték ki önállóan, de pedagógusi felügyelet mellett a kérdőívet) – 2019. május 15. – 2019. június 15.
3. A kitöltött kérdőíveket összesítő adatbázis feldolgozása valamint az ifjúságkutatás eredményeit összegző zárótanulmány elkészítése – 2019. július 1. – 2019. szeptember 10.

2.5 Az ifjúságkutatás eredményeinek szintetizálása

Összesen 930 tanuló töltötte ki az online ifjúságszociológiai kérdőívet iskolai körülmények között pedagógusi felügyelet mellett.

2.5.1 A kutatás általános összegzése

- A jövő társadalmának építőkövei a fiatalok, fiatal felnőttek köre. Ahhoz, hogy egy adott közösség, helyi társadalom hosszútávon is fenntarthatóvá tudja tenni települését, az ifjúsági korosztály megtartása alapvető társadalompolitikai stratégiai célkitűzés.
- A Cegléden végzett ifjúságkutatás eredményei tartalmi és értékalapjaiban nem tér el az országos, illetve a más településeken az utóbbi időszakban kapott és napvilágot látott

eredményektől. A fiatalok helyzete összességében bizonytalan, rövidtávú és megoldásra vár.

- A kutatásban 71 kérdést tettünk fel a válaszadó fiataloknak, melyek könnyen és egyértelműen kitölthetőek voltak a számukra. A kutatásban az egyéni és társadalmi értékekre voltunk kíváncsiak városi, közösségi kontextusban.

2.5.2 A kutatási minta demográfiai, szociológiai paraméterei

- Kutatásunkban 930 fő vett rész (ennyi hallgató töltötte ki értékelhető módon az online kérdőívet pedagógus felügyelet mellett), közülük 436 fő fiú és 485 fő lány. 9 fő nem jelezte nemét.
- A kérdőívet kitöltők 48,1%-a Cegléden élő, középiskolába járó (88,2%) fiatal.
- A kérdőívet kitöltők 41,4% része teljes családból (anya, apa és egy vagy több testvér) származó fiatal. A fennmaradó válaszadók vagy csak egy-egy szülővel élő, vagy többgenerációs környezetben (nagyszülők – szülők - gyerekek) közegben élnek.
- A válaszadó fiatalok szülei jobbra domináns Budapesten vagy más településen dolgoznak. Amíg az apák 44,5%-a más településen (de nem Budapesten) dolgozik inkább, és csak 27,8%-a Cegléden, addig a anyák 41,4%-a dolgozik helyben és 35,3% más településen (de nem Budapesten). Ez azt mutatja, hogy a nők – családjuk, gyermekük vagy gyermekeik miatt – a helybeli vagy közelebbi környékbeli munkahelyeket részesítik előnyben.

2.5.3 Mentális támogatás, segítő kapcsolatok, iskolai konfliktusok és szülői kötődés

- A fiatalok társadalmi és egyéni mentális támogatásában még mindig hagyományos módon dominánsan a szülők (61,%) és a barátok (19,6%) segítenek. A kortárs segítő kapcsolatok erősségét a fiatalok közössége, a számukra fontos közeg adja. E korosztály az elmúlt években sajátos képet kezd kialakítani, bizonyos értelemben zártabbá vált, amely kihathat akár a későbbi életútra is.
- Az iskolai konfliktusok esetén a ceglédi fiatalok válaszai már megosztottak voltak – mintegy egyharmad részük (34,8%) a szüleikhez; 10,4%-uk az osztályfőnökhöz és 7,4% részük inkább a kortársakhoz fordulnak. Hasonló választ adtak a fiatalok arra a

kérdésre is, hogy ha kábítószerrel kapcsolatos dilemmáik lennének, akkor kihez fordulnának. Dominánsan (közel 40%) a szüleihez és 10%-ában a barátokhoz.

- A ceglédi fiatalok esetében erőteljesen jelenik meg a szülői kötődés, valamint a szülőkkel való aktív bizalom.

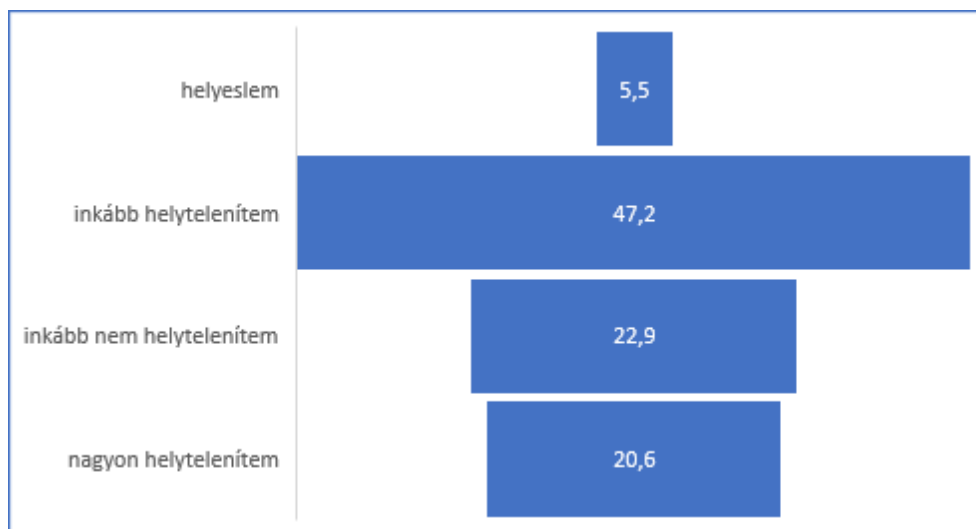
2.5.4 Káros élvezeti szerek használatának megítélése

- A kábítószer, az alkohol és egyéb élvezeti szerek fogyasztásának kérdése a kutatás tapasztalatai szerint sajnos Cegléden sem marad ki a fiatalok életteréből. A válaszadói kör 33,1% része szerint a kábítószer, az alkohol és egyéb élvezeti szerek fogyasztása *nagyon jellemző*; 37,5%-uk szerint *inkább jellemző*; csak 19,2% részük jelezte azt, hogy *kevésbé találja gyakorinak* mindezt a korosztálya körében.
- A válaszadó fiatalok jelentős hányadának (66,3%) – a baráti körében nem található drogozó vagy alkoholt fogyasztó személy.
- Itt felmerül a kérdés, hogy mennyire és milyen mértékben szükséges a fiatalok számára a kapcsolódó területen történő közösségi segítségnyújtás, amennyiben annak szükségét érzik.

2.5.5 A felelősségtudat, az egyéni és közösségi érdekek megítélése

- A ceglédi fiatalok esetében arra is kíváncsiak voltunk, hogy milyen a felelősségtudatuk, mit jelent számukra az erkölcs, az egyéni és közösségi érdekek köre és fogalma.
- Számos kérdés vonatkozott az egyének döntésére, a felelősségtudat és az értékítéletek a megismerésére. Ilyennek volt tekinthető az a kérdés is, hogy *„Mennyire helyteleníted, ha egy fiatal az alábbi dolgokat teszi?”* (például, ha valaki tudatosan nem kimarad az iskolából)

1.számú diagram

Forrás: Ifjúsági kutatási egység – Szociális Térkép (Cegléd) 2019.

Laki, 2019.

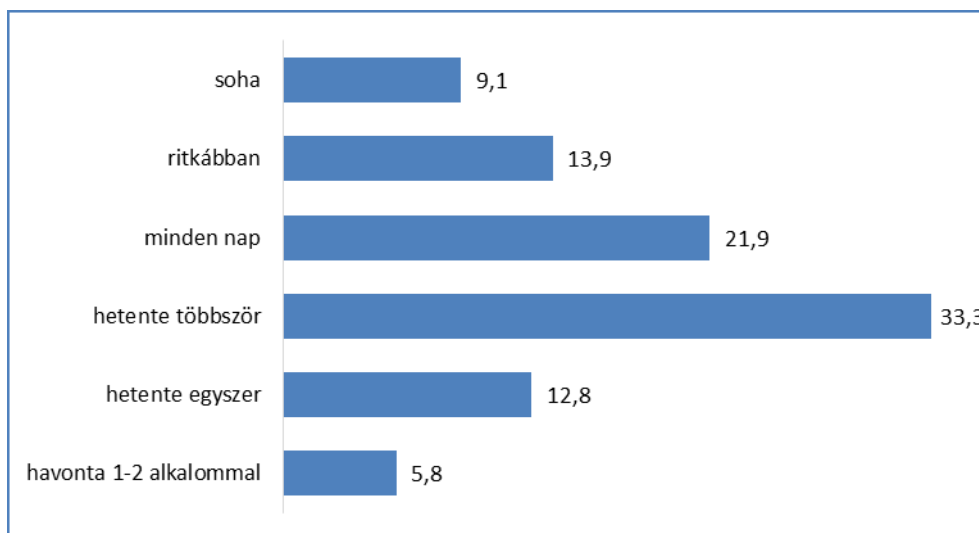
- A fenti kérdés mellett egyéb a témakörhöz kapcsolódó kérdés eredménye, hogy a ceglédi fiatalok *inkább helytelenítik a társadalmi normákkal szembeni tetteket, cselekedeteket*. Itt érhető tetten az a dominánssá vált szociológiai kutatási tény, amely a nagyváros és kisváros helyi társadalmának némi eltérőségét mutatja. A kisvárosi középiskolások még a védett családi, kistelepülési környezetben erősebb stabilitást mutatnak, érznek a különböző vallott értékeik mentén. Azonban a közösségi hatások, külső tényezők különösen a munkaerőpiacra történő kilépést követően akár jelentősen megváltozhatnak.

2.5.6 A sport és sportolás megítélése a fiatalok körében

- A közösséghez való tartozás fontos mutatószáma a fiatalok körében a sportolás, sport-aktivitás megítélése.
- A fiataloktól megkérdezésre került az is, hogy különböző egyéni vagy közösségi tevékenységeket miért, milyen gyakran folytatnak. A „*Milyen gyakran csinálod a következő dolgokat? (pl. sportolok)*” kérdésre az alábbi válaszokat adták:

2.számú grafikon

Forrás: Ifjúsági kutatási egység – Szociális Térkép (Cegléd) 2019.

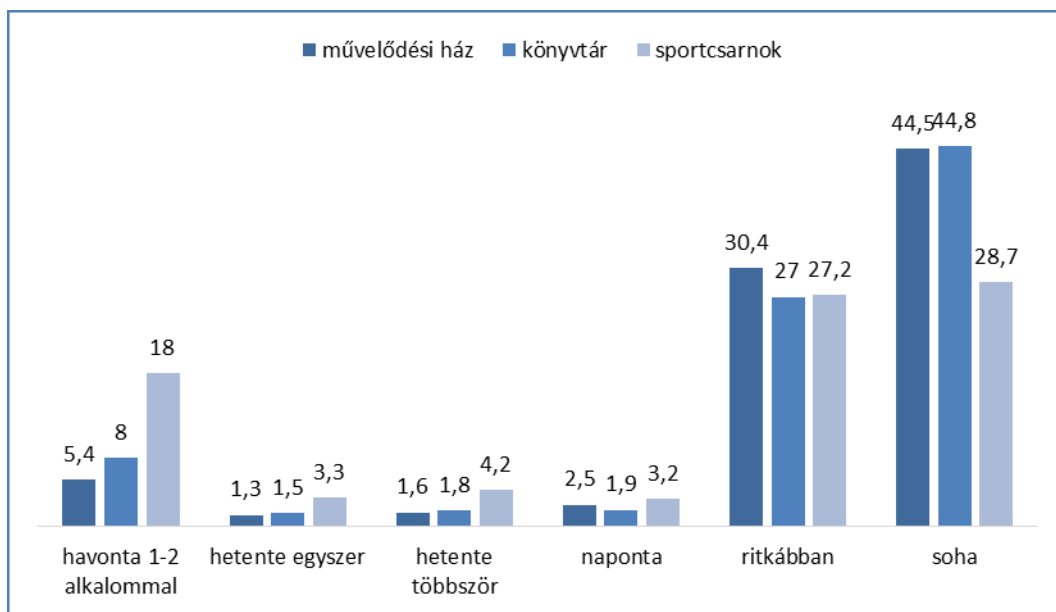
Laki, 2019.

- A fiatalok 55,2%-a mindennap vagy hetente többször aktivizálja magát a sport területén, ez azt jelenti, hogy a helyben élő fiatalok több mint fele szabadidejének egy részét sporttal, az egészséges életmód kialakításával tölti, az esetleges „csavargás”, galerizás helyett.

2.5.7 Helyi kulturális intézményi szolgáltatások igénybevétele, intézmények látogatása

- Egyértelműen látható az is, hogy a ceglédi fiatalok szinte minimálisan vagy egyáltalán nem veszik igénybe a helyi kulturális intézményeket. Azokra a kérdésekre, amelyek a „Milyen gyakran látogatod az alábbi intézményeket...”(intézményi felsorolás a kérdőívben) címet viselte, arra az alábbi válaszokat adták a kutatásban részt vettek. (A válaszok %-os arányban jelennek meg a diagram területén.)

3.számú grafikon

- **Forrás: Ifjúsági kutatási egység – Szociális Térkép (Cegléd) 2019.**
- **Laki, 2019.**

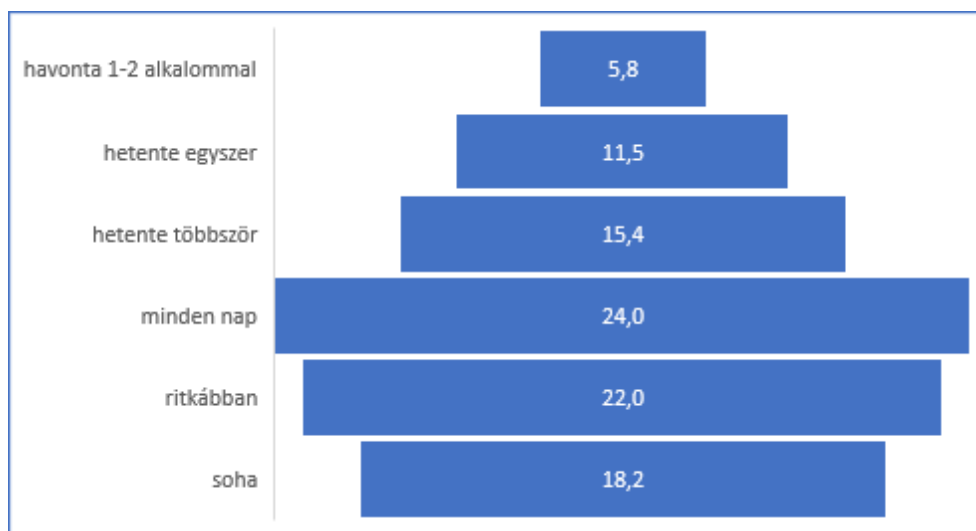
- A fenti adatokból látható, hogy a válaszadó fiatalok a helyi, ún. fő kulturális intézményeket nagyon kevésbé látogatják, egyedül a sportcsarnok örvend valódi népszerűségnek. A fiatalok közel háromnegyede ritkábban vagy soha nem jár művelődési házba, illetve könyvtárba. Ennek magyarázata több oldalról is megtörténhet, de azt mindenképpen szükséges vizsgálni, hogy a kultúraközvetítésben szerepet játszó intézmények és a fiatalok között miért tapasztalható ekkora távolság.

2.5.8 A szabadidő eltöltése a fiatalok körében

- A vendéglátó, találkozóhelyként funkcionáló egységek látogatása a kulturális intézményekhez képest láthatóan szélesebb népszerűségnek örvendenek. Itt a fiatalok diskurálnak, fogyasztanak, kötetlen programokat tervezhetnek, melyek esetenként az ő sajátos igényeiknek megfelelőnek mutatkoznak.
- Arra a kérdésre, hogy „Van-e olyan baráti köröd, társaságod, amellyel gyakran vagy együtt szabadidődben?” A diákok 84,6%-a jelezte, hogy vannak olyan barátaik, akikkel együtt tudnak lenni, viszont ez némileg ellentmond a „Milyen gyakran csinálod a következő dolgokat?” kérdés „*unatkozom*” válaszlehetőségre adott feleletek viszonylag magas aránya: a diákok jelentős többsége számolt be arról, hogy

unatkozik, miközben, nagy többségük rendelkezik barátokkal, akikkel rendszeresen eljárnak szórakozni.

4.számú diagram

*Forrás: Ifjúsági kutatási egység – Szociális Térkép (Cegléd) 2019.
Laki, 2019.*

3. Prominens kutatás

3.1 A prominens kutatás módszertani kerete és előkészítése

Az ún. prominens kutatás alanyai helyben aktív civil aktorok – Cegléd vagy környéki civil szervezetek (egyesület, alapítvány, egyházi szolgáltatók) voltak. A prominens kutatás célja a helyi társadalom működése szempontjából mintaadó civilek megszólítása és bevonása a kutatás eszközeivel - fókuszcsoporthoz beszélgetések - Cegléd városában.

3.2 A prominens kutatás időbeli ütemezése:

1. A kutatás előkészítése – a kutatás alapjául
2. fókuszcsoporthoz szervezése, előzetes koordináció – megtörtént
3. A fókuszcsoporthoz kérdéseinek kialakítása – folyamatban van, június 20.-ig megvalósul
4. Fókuszcsoporthoz (2 db) lebonyolítása, elemzése – 2019. június 26.-án Cegléden az Önkormányzati Hivatalban
5. A prominens kutatás eredményeit összegző zárótanulmány elkészítése - 2019. szeptember 13.-ig (tervezett határidő)

3.3 A prominens kutatás által érintett szervezetek, intézmények

- Cegléd és Térsége Ipartestület
- Ceglédi Kürtös Népművészeti Egyesület
- Pest Megyei Szabadidősport Szövetség (ceglédi szervezet)
- Napsugár Közösségépítő Egyesület
- ADHD Magyarország Pálföldi Alapítvány
- Ceglédi Városvédő és Szépítő Egyesület
- Cegléd és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete
- Őszikék Ceglédi Szociális Alapítvány
- Molnár Mária Református Szeretetotthon
- Ötletbank Egyesület

3.4 A ceglédi fókuszcsoportos kutatásban napirendre került kérdések, tématerületek

1. Milyen mértékű a társadalmi bevonódás, az intézmények hol segítenek, illetve nem segítenek a helybelieknek?
2. Mennyire érzik a civilek a városi szolgáltatásokba való bekapcsolódásuk fontosságát, hol szükséges mindenféleképpen a változtatás, a civil beavatkozás?
3. Mit jelent a város a helyben élők számára? Milyen mértékben elégedettek a humán szolgáltatásokkal?
4. A városban/városból mennyire jellemző a fiatalok elvándorlása, célja-e a településnek az ifjúság megtartása, van-e olyan koncepció, mely ezt segíti, vannak-e olyan kezdeményezések, amelyek a fiatalok helyben maradását erősítik.
5. Milyen kapcsolatot látnak a fiatalok és idősek között?
6. Mit jelentenek az idősek a városnak, szerepet kapnak-e a település aktív életében, milyen módon kerülnek bevonásra, milyen szociális szolgáltatásokkal segítik az életüket megkönnyíteni.
7. Milyen változtatásokat, újításokat látnának szükségesnek – intézményi szinten?

3.5 A prominens kutatás eredményeinek szintetizálása

3.5.1 Cegléd, mint „élhető város”

- A fókuszcsoportos kutatásban részt vett civil szervezetek képviselői és az általuk ismert/képviselt szervezetek tagjai szeretnek városban élni. A szervezetek a várost magukénak tekintik, szívesen tevékenykednek itt.
- A civilek szerint a város szépen fejlődik. Cegléd belvárosa és környéke közösségi szintéren kíván funkcionálni a helyben élők és a turistáknak egyaránt.
- A település helyzetét javítja, hogy gazdasági és közlekedési szempontból is alkalmas, jó helyen Budapesthez, Szolnokhoz és Kecskeméthez egyaránt közel helyezkedik el könnyen elérhető a vasúttal, autóval és bármely más közlekedési eszközzel.
- Nagyon domináns, meghatározó vélemény volt a fókuszcsoport tagjai részéről, hogy Cegléd egyértelműen „*élhető város*”, és habár vannak elköltözők - főként a fiatalok -, de sokan vissza is jönnek a későbbiekben egyedül vagy családotul. A szolgáltatások hiánya, hiányossága viszont csak ritka esetben befolyásolja az elköltözést, indirekt módon erősítve az élhető település tényét.

3.5.2. Pozitívumok valamint megoldásra váró problémák

- A fókuszcsoporthoz tartozó kutatás szerint a helyben lévő működő civil szervezetek az Önkormányzattal kapcsolatban felemás érzéseket tapasztalnak. Működésükre az önállóság, a társadalmi felelősségvállalás jellemző, különösen a sport területén működő szervezetek emelkednek ki aktivitásukkal. Ahogy az egyik fókuszcsoporthoz tartozó résztvevő jelezte; „*mozgatórugóként jelennek meg a település életében*”.
- Megoldásra vár a fiatalok és idősök közötti együttműködés, kommunikáció kérdése. Kevés kapcsolódás van a két szélső két generáció között, ennek erősítése szükséges volna, ehhez a civil aktivitás és kapacitás szélesebb alkalmazása fontos volna.
- Közös rendezvények, szórakozási és kulturálódási lehetőségek megteremtése mindebben a kapcsolat építésben fontos lehet. A közösségi pontok kialakítása a városban elkezdődött, de hiányzik az aktivitás. Az idősök kevésbé mozognak ki. Egy-egy civil szervezet esetében megjelennek az aktív idősök, de idő kell a bevonódásra.
- A városban működnek a nyugdíjas klubok, vannak olyan intézmények, helyi csoportok, ahová elmennek a nyugdíjasok. Számos esetben – akár rendezvényi vagy közösségi szervezés szintjén – ragaszkodnak a hagyományokhoz, a múlthoz és kevésbé vevők az újításokra.

3.5.3 A települési szolgáltatások értékelése civil szemszögből

- Közszolgáltatások: Összességében a településen „*mindenféle*” szolgáltatási tevékenység megtalálható, melyek többnyire kielégítik a helyben élők szükségleteit. „*Jó az oktatás, különféle oktatási intézmények működnek a városban, az ellátások – szociális, egészségügyi, oktatási – megfelelő színvonalúak. A kórházi ellátás hasonló az országos ellátórendszerekben tapasztaltakhoz.*”
- Gazdasági szervezetek: A KKV szektor esetében tapasztalhatóak hiányosságok, szükséges a szektor aktívabbá tétele, pozícióinak erősítése.
- Foglalkoztatás: A fókuszcsoporthoz tartozó tagjai abban egyetértettek, hogy a ceglédiek sokat ingáznak a közeli vagy budapesti munkahelyekre, ugyanakkor más településekről is egyre többen járnak Ceglédre munkavégzés végett. A bérek eltérése Budapest és a térség esetében erőteljesen tapasztalható. A foglalkoztatás területén kiemelő, hogy a kis- és középvállalkozások nem igen tudják kitermelni a bért, így nagyon kevés cég van, amelyik hosszútávon képes működni, munkát biztosítani. A fő munkaadók

egyfelől az önkormányzati, valamint a hozzákapcsolódó kissezervezetek/cégek, illetve a nemzetközi multinacionális háttérrel rendelkező foglalkoztatók – pl. ALDI, LIDL.

- Humán szolgáltatások: az idősgondozással, ellátással összefüggően, különböző oktatási-képzési intézményekben, valamint Gyógyfürdő és Szabadidőközpont, uszoda biztosítja a kulturális és kikapcsolódási lehetőségeket. A fogyatékosellátást egyházi keretek között végzi a település, szükség lenne még a speciális csoportok ellátására, az abban való közreműködésre.

3.5.4 Szakember – mint munkaerőhiány – problematika

- Alapvető probléma a különböző területeken jelentkező szakemberhiány. Kiemelkedik a fogyatékosokkal valamint az ún. sajátos nevelésű gyermekekkel (SNI) való foglalkozás. Fontos javítani a városban működő, de immáron a tankerület vezetése alatt álló pedagógiai szakszolgálattal való együttműködést.
- A szociális szolgáltatás területén leginkább a szakemberhiány jelenik meg. Néhány konkrét jelzés:
  - o Az ápolók Budapestre járnak dolgozni, konkrétan ápoló hiányban szenved a helyi kórház intézménye.
  - o Támogató szolgálat van, még egy-egy szakember is, de a szenvedélybetegekkel és az autistákkal kevésbé tudnak foglalkozni – a megfelelő ember hiányából adódóan. A fejlesztő foglalkozások kérdése pedig megoldást igényel.

3.5.5 Együttműködések, koordinációk Cegléden civil szemszögből

- A fókuszcsoportban résztvevők úgy gondolják, hogy a településen lévő szervezetek együttműködése felemás. Egyfelől amennyiben, ha érdekeik úgy szolgálják, akkor együttműködnek, másfelől működik a városi szociális kerekasztal, amelyben éves szinten egy, esetenként két találkozással próbálják a megoldani azokat a helyi társadalmi kérdéseket, amelyeket a szervezetek egyedül nem tudnak. Ugyanakkor felmerült az igény, hogy a jövőben érdemes volna a szociális kerekasztal működését hatékonyabbá tenni.
- A helyi önkormányzattal a szervezetek egésze rendszere (akár heti, akár napi szintű) kapcsolatban állnak. A hivatal fontos állomás a szükséges segítségnyújtásban, ez anyagi és társadalmi jellegű egyaránt lehet.

- A gazdasági szervezetek mindezt a piac, az anyagiak oldaláról tekintik. Itt nem feltétlen beszélhetünk más szervezetekkel való aktív kapcsolatáról, esetenként az Önkormányzat vagy a hasonló gazdasági érdekeltségű szervezetek jöhetnek számításba.
- A szervezetek oldaláról az együttműködés vertikális vonalaival nincs probléma. Kiemelten fontos a szervezetek számára, hogy helyi szinten tudjanak együttműködni, megkapni a megfelelő segítséget.

4. Időskutatás

4.1 Az időskutatás módszertani kerete és előkészítése

A szociális térkép fontos, kiemelt kutatási iránya a városi időskorúak helyzetének, s vele véleményének a feltérképezése, megismerése. Mivel az elöregedő társadalom kihívásaira minden területi szint igyekszik megfelelő választ találni, ezért ennek megalapozásához, segítségére önálló részkutatást, kvalitatív vizsgálatot végeztünk egy önálló időskutatás keretében. Módszertani szempontból a kvalitatív idősinterjúk segítségével lehetőség adódott a ceglédi időskorúak meghatározott kérdésekben kialakított véleményének mélyebb megközelítésére. A ceglédi időskorúakra vonatkozó statisztikai adatok esetében a város 2018-ban a 217/2018. (VIII. 16.) Ök. határozat keretében elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Program (továbbiakban: HEP), valamint annak mellékletét tekintettük irányadó kiindulásnak. Az itt közölt helyi információk, valamint a jogszabályi és szolgáltatási-igazgatási környezet (a városban működtetett szociális alap- és szakosított ellátások) pontos ismerete, feltérképezése alapozták meg a ceglédi időskutatást.

A városi időskutatás keretében 16 ún. életút-interjú (mint strukturált kvalitatív mélyinterjú) felvételére került sor. A helyismeret hiányának pótlása illetve az interjúalanyok minél hatékonyabb kiválasztása érdekében együttműködtünk a Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ (továbbiakban: CSZSZK) vezetésével és közreműködő munkatársaival a következő koordinációs modellben: az életinterjú kérdéseit a Homo Oecologicus Alapítvány munkatársai állították össze, ugyanakkor az interjúalanyokra a CSZSZK vezetése tett javaslatot, az interjúk elkészítésében pedig a kijelölt munkatársak vettek részt. A hasonló jellegű kutatási tapasztalatok szerint az időskorúak sokkal inkább megnyílnak olyan a szociális szférában dolgozó kollégák számára, akiket már ismernek. Az elkészült interjúk hangfelvételeit a Homo Oecologicus Alapítvány munkatársai írták le, valamint elemezték az elhangzottakat. Az életút-interjúk szintetizálásából származó tapasztalatokat egészítette ki - a szintén strukturált mélyinterjú keretében - folytatott beszélgetés Szabóné Kökény Erzsébettel a CSZSZK vezetőjével 2019. szeptember 3.-án Cegléden az idősotthon épületében. Ez az interjú kiegészítette és bizonyos szempontból korrigálta, értelmezte az időskutatás bizonyos eredményeit.

4.2 Az időskutatás kutatás időbeli ütemezése:

1. A kutatás előkészítése 2019. május 1. – június 10.

- Dokumentumelemzés,
  - Kérdéslista előkészítése
  - Kapcsolatfelvétel és szakmai egyeztetés a kistérségi
2. A kutatás lebonyolítása, az idősinterjúk felvétele: 2019. június 10-június 25.
  3. Az idősinterjúk feldolgozása elkészítése: 2019. július 1-augusztus 25.
  4. Interjú Szabóné Kőkény Erzsébettel a Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ vezetőjével 2019. szeptember 3.-án.
  5. Az időskutatás zárótanulmány elkészítése: 2019. július 1. – 2019. szeptember 10.

4.3 Kapcsolódó országos és helyi demográfiai mutatók

Cegléd város állandó lakossága 2017-ben 36.926 fő volt. A város lakossága 2012-2017 között valamivel több mint 2%-al csökkent. A lakosság korosztályos megoszlását tekintve 2017. évben a 60 év felettek a helyi lakosság 21,27%-át (7832 fő) adták, ez a szám és arány meghaladta a 18 év alattiakat (19,54%; 7221 fő). Amennyiben a 65 év feletti korosztályt tekintjük, a HEP adatai szerint 2017-ben 6613 fő volt 65 év feletti,² ez a teljes ceglédi állandó lakosság 18,2%-át jelentette – *(az adatokról bővebben - HEP 1. számú melléklet 1-3. sz. tábla)*. Az időskorúak számarányának növekedése illeszkedik az országos tendenciákhoz: a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által felvett, 2011-es népszámlálás valamint a 2016-os mikrocenzus adatai szerint a fél évtized során 26 ezerrel kevesebb gyermek- és fiatalkorú illetve 144 ezerrel több 65 év feletti lakos élt az országban. Ez arányait tekintve 5%-al növekedést jelent a 65 év felettek között *(KSH, 2017 – Mikrocenzus 2016. 3. Demográfiai adatok)*.

Ami a ceglédi időskorúak 2017-es nemi megoszlását illeti, még az országos arányokhoz képest is dominánsabb a nők többsége az életkor előre haladtával: a város 36.296 fős lakosságából a 60-64 éves korcsoport 2712 főt tett ki (a teljes lakosság 7,4%-át jelentette). A ceglédi 60-64 évesek nemi megoszlása 55%-45% volt a nők javára. A 65 év felettek nemi megoszlása 62%-38% volt a nők javára. Az adatok szerint Cegléden a 60 év felettek körében a nők-férfiak számarányát tekintve, mintegy a 60-40% a nők javára *(HEP 1. számú melléklet 2. sz. tábla)*.

Hasonlóan fontos indikátor egy társadalom, helyi közösségnél az ún. öregedési index, amely a két szélső korcsoport, kohorsz a 0-14 évesek valamint a 65 év felettek egymáshoz

---

² Az 1957-ben születettek a hatályos nyugdíjszabályok értelmében már 65 éves korukban töltik be a rendes öregségi nyugdíjkorhatárt.

viszonyított arányát, valamint annak időbeli, idősoros változásait vizsgálja. Ez alapján a 2012-2017 között rendelkezésre álló adatok szerint Cegléd öregedési indexe évről-évre jól érzékelhetően növekszik, ez az arány fél évtized alatt – 2012-2016. között 111,4%-ról 121,58%-ra. Ennek eredője csak kis részben a 14 év alattiak csökkenése (2012-2017. között 5579 főről 5457 főre), sokkal inkább a 65 év felettek arányának jelentős mértékű növekedése (2012-2017. között 6212 főről 6613 főre) a domináns a ceglédi lakosság körében (*HEP 1. számú melléklet 4. sz. tábla*). Ugyanakkor tény az is, hogy ceglédi öregedési index az országos öregedési indexadatokhoz képest alacsonyabban alakult: a 2016-os mikrocenzus adatai szerint 2011-ről 2016. évre 116%-ról 128%-ra alakult. Megyei összehasonlításban Pest megye számít az egyik legfiatalabb korösszetételű megyénk, 2016-ban 99%-os öregedési indexel. Tágabb területi összefüggésben elmondható, hogy Pest megyében a közvetlenül Budapest agglomerációhoz tartozó települések, járások korösszetétele fiatalabb, mint a külső (agglomeráción kívüli) térségek, így a Ceglédi Járásnál. A fővárost körbeölelő agglomerációs övezet településein jelentős a gyermekvállalás előtt álló párok illetve a kisgyermekes családok „érkezése” (*KSH, 2017 – Mikrocenzus 2016. 3. Demográfiai adatok*).

4.4 Az időskutatás paraméterei

A vizsgálat keretében 16 db egyenként átlagosan 35-40 perces életútinterjú készült el ceglédi időskorúakkal az alábbi kérdéskörök vizsgálatára irányulva: a különböző szocializációs intézmények (család, iskola, munkahely etc.) szerepének időbeli változásai; a társadalmi (családi) elvárások időbeli változásai; Cegléd város, mint társadalmi közösség és helyi közhatalmi entitás (tanács, önkormányzat) megítélése; aktuális jelen- és jövőbeli elvárások a város irányába. Az interjúalanyok kivétel nélkül önálló cselekvő- és belátási képességekkel rendelkező időskorúak voltak, így demens időskorúak vagy egyéb szélsőséges élethelyzetben lévő idősök (pl. hajléktalanok) kimaradtak az interjúalanyok szelekciójából.

Az interjúalanyok nemi megoszlása: 11 nő; 5 férfi

Az interjúalanyok átlagéletkora: 76,5 év

Életkori megoszlás

- 60-69 életév között 2 fő
- 70-79 életév között 8 fő
- 80-89 életév között 5 fő

- 90 életév vagy afelett 1 fő

Az interjúalanyok családi állapota:

- Házias 5 fő
- Özvegy 6 fő
- Elvált 1 fő
- Egyedülálló, nőtlen 4 fő

Az interjúalanyok átlagosan 62,9 éve élnek az interjúalanyok Cegléden

- Születésüktől fogva 8 interjúalany él a városban (legrégebben születése óta egy 81 éves hölgy ceglédi).
- Mindössze egy interjúalany él a városban 30 évnél kevesebb idő óta – egy 75 éves interjúalany 17 éve.

Az interjúalanyok foglalkozása, korábbi munkaerő-piaci pozíciója sokszínű és heterogén:

- pedagógus; hivatásos katona; főkönyvelő/pénzügyi előadó/vagyongazdálkodási előadó; kereskedő/eladó/kereskedelmi előadó; szakács/felszolgáló; szakmunkás (lakatos, hegesztő, repülőgép-szerelő); postai ügyintéző; előadóművész; betanított munkás

4.5 Kérdéssor az életút-interjúkhoz

- Gyermekkor, hol nőtt fel, milyen környéken? Hogyan változott ez azóta? Milyen volt ez a környezet (jó, rossz), miért?
- A nagyszülőkkel milyen volta kapcsolat, a nagyszülők szerették egymást? A nagyszülők hogyan viszonyultak az unokákhoz?
- Mit vártak el gyermekkorában Öntől a nagyszülei, szülei? Büntetés, jutalmazás kérdései, Generációk megítélésének különbségei akkor és most.
- Milyen fejlődési ívet tapasztalt a városban, amikor gyermek volt, és a mostani Cegléd között hogy látja, fejlődés, milyen irányban?
- Kikkel játszott gyermekkorában? Testvérekkel, barátokkal, utcabeliekkel? Miket játszottak?
- Kapott Ön gyermekkorában zsebpénzt szüleitől, nagyszüleitől? Ezeket a pénzeket, mire költötte?

- Kinek volt az Ön gyermekkorában nagyobb tekintélye, az édesapjának vagy az édesanyjának?
- Beszéljen az iskolai életútjáról - benne sikerekről, kudarcokról, kedves emlékekről, osztálytársakról, az iskolai tárgyakról, a pedagógusokkal való viszonyáról, pályaválasztásról, egyéb iskolai motivációkról!
- Milyen emlékei vannak a továbbtanulás, majd azt követően a munka világában betöltött életútjáról – milyen meghatározó foglalkozási szakaszok voltak az életében; történtek munkahelyi váltások, és ha igen milyen indokok mentén? Megjelent az Ön életében a munka melletti tanulás valamilyen módon?
- Kérem, meséljen az Ön életének meghatározó családi, magánéleti történéseiről - házasság, család, gyerekek, unokák. Milyen nehézségekkel kellett megküzdenie, és ha voltak ilyenek, akkor milyen megküzdési stratégiákat alkalmazott ezek leküzdéséhez?
- Miért maradt Cegléden? Volt szándéka korábban a városból történő elköltözésre? Gyerekei, unokái merre élnek?
- Kérem, meséljen a nyugdíjas éveiről: mit csinált az aktív évek után; az időskor mit jelent az Ön számára? Mit jelent ma idősként Cegléden élni, a város milyen lehetőségeket biztosít az idősek számára, elégedett azokkal?

4.6 Az időskutatás eredményeinek szintetizálása

1. Az időskorúak városi lakosságon belüli aránya jól láthatóan növekszik. Ez egy olyan társadalmi tendencia ami feltehetően a közeljövőben is folytatódik. A következő önkormányzati ciklus (2019-2024) városi időspolitikai tervezésének fontos kiindulópontja kell legyen az idősek számarányának további várható növekedése – pl. idősügyi koncepció; stratégiai tervezés, operatív végrehajtás.
2. A már egyedülálló vagy az életkori realitásokból fakadóan várhatóan rövid időn belül egyedül maradó időskorúaknál a magány és kiszolgáltatottság jelentős mértékben determinálja az életlehetőségeket illetve a társas kapcsolatokat. Kérdés, hogy az elérhető szociális szolgáltatásokon túl (közétkeztetés, idősek nappali ellátása, idősek otthona etc.) milyen egyéb speciális szolgáltatások, programok, kezdeményezések valósíthatók meg a későbbiek során az időskori egyedüllét és a magányérzet enyhítésére önkormányzati keretek között.

3. Az önkormányzat az időskorúak ellátása vonatkozásában jogszabályokban meghatározott kötelező feladatok, közszolgáltatások (Mötv., Szt. etc.)³ biztosításán túl különböző fakultatív feladatvállalások és szektorközi megállapodások (civilek, egyházak) révén igyekszik szélesíteni a városi idősök ellátását és ezáltal komfortérzetét. Ezek fenntartása valamint kiterjesztése a jövőben is javasolt.
4. A családi, rokoni kapcsolatok mélysége és minősége átalakul – jellemző a különböző generációk szétköltözése; a földrajzi távolságok megnövekedése. Növekszik az egyedül maradó (özvegy vagy egyedülálló) időskorúak száma.
5. A fiatalabb korosztályokkal való kapcsolatoknál tetten érhető, szubjektív hiányérzet – a „meg nem értettség” érzése; a generációs kommunikációs különbségek hogyan, milyen módon csökkenthetőek közösségi (így önkormányzati) eszközökkel – „érzékenyítő” programok, akciók, kezdeményezések.
6. A fizikai, közüzemi infrastruktúra fejlődése, kiépülése által okozott szubjektív elégedettség, ami több interjúban is egyértelműen visszaköszönt.
7. Az idősinterjúk alapján javasolt az önkormányzat által biztosított szociális alapszolgáltatások, szakosított ellátások, a különböző kulturális és edukációs (oktatási, ismeretterjesztési) lehetőségek még erőteljesebb kommunikációja az érintett elsődleges célcsoport (ceglédi időskorúak) illetve a családjaik (mint másodlagos célcsoport) számára. Számos nemzetközi és hazai ún. „jó gyakorlat” (*best practice*) ismeretes az idősügy tekintetében – pl. „Legjobb önkormányzati gyakorlatok” – TÖOSZ⁴ program.
8. A vállalati társadalmi felelősségvállalás mellett egyre inkább elterjedő gyakorlat a közszféra – azon belül kiemelten a helyi önkormányzatok által – megvalósított társadalmi felelősségvállalási (ún. PSR)⁵ programok, kezdeményezések, amelynek a magyarországi elméleti és gyakorlati megalapozása is csupán néhány évre és kisszámú kezdeményezésre terjed ki. Javasolt a PSR elméletének a közelebbi megismerése az idősügy kapcsán kurrens helyi döntéshozók (alpolgármester, képviselők, jegyző,

---

³ Mötv. – 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól; Szt. – 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény.

⁴ Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége

⁵ PSR – Public Social Responsibility

hivatali vezetők, önkormányzati fenntartású intézmények vezetői) számára – pl. az önkormányzatok fakultatív feladatvállalása hol találkozik a PSR elmélet- és gyakorlatrendszerével.

5. Lakossági kérdőíves kutatás

5.1 A lakossági kérdőíves kutatás módszertani kerete és előkészítése

Cegléd város 10 egyéni önkormányzati választóközrete (evk.) jelentette a lakossági kérdőíves felmérés területi alapját. Kérdezőbiztosaink minden egyes választóközretben 50-50 helyi lakos személyesen keresték meg, akik miután írásban beleegyezésüket adták, egyenként válaszoltak a közel 50 kérdésből álló kérdőívre.

A lakossági kérdőív témakörei számos különböző területet ölelt fel, így a demográfia, a családok, az iskolai végzettség, szakmai-foglalkozási háttér, az anyagi helyzet, a szabadidő, sport, kultúra, jövedelmi viszonyok, megtakarítás, ingázás, tömegközlekedés (elégedettség), egészségügyi állapot (rokkantság, fogyatékoság, krónikus betegségek, szenvedélybetegségek) értékelése és a költségek foglalkoztatás, munkakör (életút), lakhatás/identitás, külterület.

A kérdőív tartalma több körös egyeztetésen esett. Az alapjául szolgáló kérdőívtervet a Homo Oecologicus Alapítvány munkatársai állították össze, azt követően szakmai szempontból az Önkormányzat munkatársai, adatvédelmi szempontból pedig az Önkormányzat hivatalos GDPR szakértője véleményezték. A kérdőíves felmérésről előzetesen tájékoztattuk a lakosságot a városi televízió rövid összeállításán keresztül, illetve a ceglédi rendőrkapitányság munkatársai is kaptak információkat. A kérdőíves felmérés rendben és az eredetileg tervezett keretek között zajlott le.

5.2 A lakossági kérdőíves kutatás időbeli ütemezése:

Ütemezés:

1. A kutatás előkészítése 2019. április 5. – május 10.
2. A kutatási kérdőívek lekérdezése (adatfelvétel) 2019. május 10. – június 15.
3. A kutatási adatbázis elkészítése (adatbevitel) 2019. június 20. – július 31.
4. A kutatási adatbázis szöveges elemzésének elkészítése 2019. augusztus 1. – szeptember 5.
5. A kérdőíves lakossági felmérés eredményeit összefoglaló zárótanulmány elkészítése – 2019. augusztus 1. – szeptember 10.

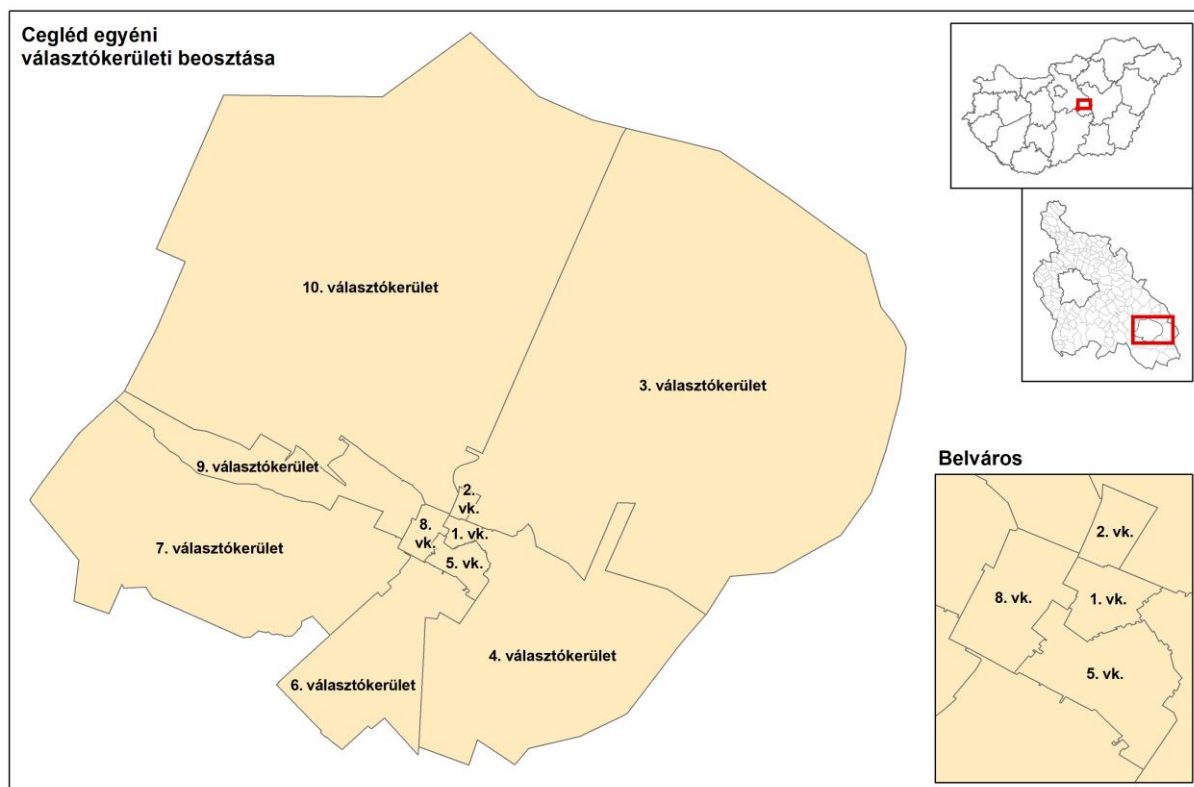

5.3 A lakossági kérdőíves kutatás paraméterei

A kutatásban összesen 502 háztartásfőt értünk el, de a háztartás tagokat (580 fő) is beleértve 1082 fő a közvetetten elérték száma.

Az alábbiakban elkészítettük a az egyéni választókerületi beosztás mellett

1. számú térkép Cegléd önkormányzati egyéni választókerületeiről

5.4 A lakossági kérdőíves kutatás eredményeinek szintetizálása

5.4.1 Várossal kapcsolatos általános értékek, viszonyrendszer

- A város vonzereje és népességmegtartó ereje kiemelkedő, ám az elvándorlás kérdését lakóhelytől és társadalmi státusztól függetlenül szinte minden megkérdezett fontosnak tartja. A kutatásból kiderül, hogy a ceglédiek leginkább városukon belül költöznének, elenyésző százalékuk akarja elhagyni Ceglédet.
- A válaszadók között a leginkább támogatott költözési szándék (megfelelő anyagi erőforrás esetén) a lakóközvet elhagyása, ám ez is elenyésző, mindössze 9%. A várost

a megkérdezettek nem egészen 8%-a hagyna maga mögött. Pest megyéből minden huszadik válaszadó költözne el, országot csak kicsit többen váltanának, minden huszonkettedik kérdezett „cserélne országot”.

- 100 fokozatú skála átlaga alapján a ceglédiek szeretik a városukat (100 fokozatú skála átlaga 79 pont). Nincs komoly különbség a tetszési indexben a társadalmi csoportok körében, azt viszont fontos megjegyezni, hogy a beköltözők és a tősgyökeresek között nincs eltérés. Mutatkozik azonban némi eltérés a vallási identitás kérdésében: a kisebb létszámú felekezethez (görögkatolikus, baptista, adventista) tartozók körében alacsonyabb Cegléd tetszési indexe. A helyi aktív dolgozók szignifikánsan jobban szeretik városukat, mint a (nem Cegléden dolgozó) ingázók.
- Az ún. dinamikusabb változók viszont azt mutatják, hogy a (szűkebb-tágabb) lakóhely értékelése összefüggésben van az életkörülményeket meghatározó tényezőkkel, azokkal a kategóriákkal, amelyekkel nap mint nap találkozhatunk. Ezeket hívhatjuk az életvilág meghatározó tényezőinek is. Az adatokból településpolitikai elképzelések is levezethetők (pl. idősbarát önkormányzati cselekvési politika, illetve ifjúságbarát önkormányzat stratégiája).

5.4.2 A város és közössége; lakossági elégedettség; fejlesztési preferenciák; az egészség kérdése

- Cegléd válaszadói körében a „*gondjainak, problémáinak megoldásában mennyire számíthat a következők segítségére*” kérdésre adott értékek alapján azt látjuk, hogy a társadalmi intézmények (igazgatási, önkormányzati emberek, civilek, egyház) többsége közepes bizalmat élvez.
- Cegléden átlagosan 76 pontos elégedettség figyelhető meg (100 fokozatú skálán). Az adatokból úgy tűnik, hogy a diplomások az átlagnál kicsit jobban (100 fokozatú skála átlaga 78 pont), a 35 évnél fiatalabbak és a 60 évnél idősebbek kevésbé (100 fokozatú skála átlaga 74-75 pont); az egyes körzetben lakók pedig az átlaghoz képest szignifikánsan elégedettebbek (100 fokozatú skála átlaga: 76 pont / egyes körzet értéke 100 fokozatú skálán 94). Összességében elmondható, hogy a lakosság inkább elégedett Cegléddel.

- Cegléd lakossága a városi fejlesztések vonatkozásában az alábbiakat jelezte; a legtöbbször által áhított változtatás az egészségügyben szükséges; kivétel ez alól a kevesebb, mint 8 általánost végzetek csoportja, ők ugyanis ennél is fontosabbnak tartják az ipari park fejlesztését, munkahelyek teremtését.
- A nőknél és férfiaknál a testi és a lelki egészség értékei szinte teljesen megegyeznek, utóbbi mindkét nemnél magasabb.
- Ahogy magasabb az iskolai végzettségük, úgy egészségesebbek az emberek lelkileg is. A nyugdíjasok testi és lelki egészsége is szignifikánsan eltér az aktív dolgozóktól, nem meglepő módon jóval alacsonyabb értékek láthatóak az időseknél.

5.4.3 Lakhatási körülmények

- A válaszadóink körében átlagosan – háztartásonként - 2,5 fő él együtt.
- A kért háztartások közel háromnegyedében gázzal fűtenek. Emellett kisebb mértékben előfordul a vegyes tüzelésű kazán, illetve a fatüzelés.
- A válaszadók több, mint háromnegyede otthonában nem tapasztal semmiféle problémát. 8% jelezte, hogy a salétromos a fallal, 4%-uk pedig a szigeteléssel kapcsolatosan jelezte problémáját. Nem meglepő módon a problémák szinte kizárólag a régi építésű, 1980 előtti házaknál jelennek meg
- A lakások, házak alapterülete igen nagy szórást mutat, de átlagosan 83 m² az a terület, ahol a felkeresett háztartások mindennapi életüket szervezik. 21-26 százaléknál a legkisebb 60m² alatti házak, lakások alapterülete és a 100 m² feletti házak, lakások alapterülete. Majd minden második háztartás 60-100 nm közötti alapterületen él.

5.4.5 A háztartások aktuális anyagi helyzete; munkaerő-piaci pozíciók

- Az elmúlt évben alapvetően a magasabb iskolai végzettségűeknek, az középkorosztályhoz tartozó szellemi munkát végzőknek anyagi szempontból inkább javulás volt érzékelhető.
- Az adatokból a következőket látjuk:
  - o komoly különbség (közel 200.000 Ft) van az elvárt és a tényleges jövedelem között
  - o a vágy és a tény közötti jövedelmi olló a legkevésbé a diplomások körében nyílik.

- a családi szociálpolitikai hatások támogatások hatása megjelenik a nettó jövedelemben.
  - a válaszadók mintegy egyötöde állította, hogy megfelelő jövedelmi szintet tud biztosítani (közel annyi a pénze, amennyire szüksége van).
- Egy hétfokozatú skálán mértük a gazdaság-szegénység szubjektív érzetet a kérdőíves kutatásba bevontak körében: a skála tetején (hetedik fokán) vannak azok, akik Cegléden a leggazdagabbak, az alsó fokán pedig a legszegényebbek. Csak nagyon válaszadó helyezte el magát az egyes vagy hetes értéken, a megkérdezett túlnyomó többsége alapvetően középre pozícionálta a saját (és családja) helyzetét.
  - A válaszadók kétharmada állította, hogy gyűjt valamire. A válaszok között domináns volt a *gyerekeknek, unokáknak*, mint célcsoport, valamint a *lakás, ház felújítás, bővítés, nyaralás, utazás, autó* mint célok. Valamikor pedig a célcsoport és a támogatás tartalma összekapcsolódik: pl. gyermek / unoka taníttatása, támogatás a lakás vásárlására, nyaralásra.
  - A foglalkoztatottságot vizsgáló kérdésekből az derül ki, hogy a város felnőtt lakosságának kétharmada aktív kereső (foglalkoztatott vagy vállalkozó). Az elmúlt évben keveseket érintett személyesen a munkanélküliség.
  - A munkahelyek skálája kiegyensúlyozottnak mondható: fizikai, s szellemi dolgozók ugyanolyan arányban vannak az aktív keresők között.
  - A közigazgatás és a közoktatási szféra a tere leginkább a szellemi foglalkozásoknak. A város aktív foglalkoztatott csoportja inkább helyben dolgozik, de számottevő az ingázók aránya is. A városi problémák körében a már említett elvándorlás mellett a szegénység dimenziói szerepelnek leginkább.

6. Az idősök helyzete Cegléden – horizontális összegzés

6.1 A szociális térkép alkutatásainak a ceglédi időseket érintő horizontális összefoglalása

A következőkben a szociális térkép három alkutatásának (önálló időskutatás, prominenskutatás, lakossági kérdőíves felmérés) a városi időskorúakat érintő elemeinek – eredmények, tapasztalatok – horizontális összefoglalása látható SWOT-analízis formájában.

6.2 SWOT-analízis

6.3.1 Erősségek (*Strengths*)

- Jól kiépült fizikai infrastruktúra, az idősök körében respektált, elismert önkormányzati közösségi fejlesztések.
- Széles az önkormányzat által működtetett szociális és kulturális „szolgáltatáscsomag”

6.3.2 Gyengeségek (*Weaknesses*)

- Az idősödő társadalom országos tendenciája Cegléden is jelen van. – ez idővel egyre nagyobb terhet fog jelenteni a városi intézményrendszernek.
- A hagyományos családi kapcsolatok, kötelek további gyengülése, a generációk közötti földrajzi távolságok.

6.3.3 Lehetőségek (*Opportunities*)

- Célzott, a ceglédi idősök egészségügyi és szociális helyzetének, közszolgáltatásokkal való ellátásának javítására irányuló jövőbeli infrastrukturális és humánszolgáltatási önkormányzati fejlesztések.
- Az idősügy területén kialakításra került eredmények (programok, kezdeményezések), elképzelések erőteljesebb kommunikációja és gerontoeducáció, valamint a kapcsolódó önkormányzati stratégiai gondolkodás megerősítése – városi időskonceptió kialakítása.

6.3.4 Veszélyek (*Threats*)

- A generációs különbségek, a „másként gondolkodás” és differenciák felerősödése.
- Az idősök számarányának folyamatos emelkedésével az időskori egyedüllét és magányérzet is egyre erősebb kihívásként fog megjelenni a helyi közösség, társadalom és azon keresztül az önkormányzat számára.
- Az információk elakadhatnak a különböző intézmények között.

7. Az ifjúság helyzete Cegléden – horizontális összegzés

7.1 A szociális térkép alkutatásainak a ceglédi időseket érintő horizontális összefoglalása

A következőkben a Cegléden elvégzett szociális térkép három alkutatásának (ifjúságkutatás, prominens kutatás, lakossági kérdőíves felmérés) a városi fiatalokat érintő elemeinek – eredmények, tapasztalatok – horizontális összefoglalása SWOT-analízis formájában.

7.2 SWOT-analízis

7.2.1 Erősségek (*Strengths*)

- A ceglédi ifjúság 21. századi képe nem tért el a magyar ifjúság általános képétől, így nem beszélhetünk az országoshoz képest negatív extrémításról (vélemény, szokás, gyakorlat) körükben.
- A ceglédi fiatalok körében kifejezetten erős a sport és a spontán kikapcsolódások preferálása.

7.2.2 Gyengeségek (*Weaknesses*)

- A klasszikus közösségi kulturális intézmények (könyvtár) látogatottsága rendkívül alacsony.
- A hagyományos családi kapcsolatok, kötelek további gyengülése.

7.2.3 Lehetőségek (*Opportunities*)

- Célzott intézményfejlesztés (különösen a klasszikus kultúraformáló intézményeknél), kreatív közösségi (önkormányzati) kezdeményezések erősíthetik az ifjúság körében tapasztalt kohéziós viszonyokat, kommunikációs kapcsolatokat.

7.2.4 Veszélyek (*Threats*)

- A generációs különbségek, a „másként gondolkodás” és differenciák felerősödése.
- A káros élvezeti szokások (kábítószer, alkohol, dohányzás) továbbra is jelen vannak, mint potenciális veszélyforrások – az ezekkel kapcsolatos stratégiai gondolkodás és tervezés kiemelt önkormányzati ifjúságpolitikai tevékenység kell legyen a jövőben, így a következő önkormányzati ciklusban.

8. Az Önkormányzattal kapcsolatos vélemények, elvárások

8.1 A szociális térkép önkormányzatot érintő horizontális összefoglalása

A következőkben a Cegléden elvégzett szociális térkép négy alkatatásának (ifjúságkutatás, idős kutatás prominens kutatás, lakossági kérdőíves felmérés) az Önkormányzatot és intézményeit városi érintő elemeinek – eredmények, tapasztalatok – horizontális összefoglalása olvasható SWOT-analízis formájában.

8.2 SWOT-analízis

8.2.1 Erősségek (*Strengths*)

- Kiterjedt önkormányzati intézményrendszer és közösségi szolgáltatások.
- Cegléd „élhető város” jellege és erős népességmegtartó képessége az állampolgárok, a városi civil szervezetek körében – a bizalom része, hogy a különböző társadalmi szereplők az Önkormányzatra nem tekintenek általános problémaforrásként.
- A kedvező földrajzi adottságok (Budapest, Szolnok, Kecskemét közelsége) révén lehetőség van ilyen irányú önkormányzati együttműködésekre valamint ún. „jó önkormányzati gyakorlatok” tanulmányozására, applikálására, fejlesztésére és Cegléden történő kialakítására és működtetésre.

8.2.2 Gyengeségek (*Weaknesses*)

- Bizonyos periférikus társadalmi csoportokhoz kapcsolódóan alacsony intézményi szakszolgáltatási lehetőségek (pl. fogyatékosok, sajátos nevelésű igény gyermekek).
- Meghatározott közösségi területeken tapasztalt szakemberhiány (pl. szociális szakemberek).

8.2.3 Lehetőségek (*Opportunities*)

- Célzott intézményfejlesztés a periférikus, valamilyen szempontból hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportok (fogyatékosok, SNI-s gyermek) számára.
- Az „élhető város” életérzés tovább erősítheti a ceglédi társadalmi kohéziót, és egyben lehetőség az Önkormányzat szerepének, feladatellátásának további erősítéséhez.

8.2.4 Veszélyek (*Threats*)

- A problémásnak mutató területeken nem történik érdemi beavatkozás, így tovább eszkalálódhat a probléma (pl. szakemberhiány).
- A jövőbeli fejlesztések, stratégiai elképzelések területileg differenciáltan (bizonyos városrészekre, társadalmi csoportokra fókuszáltnak) jelennek meg – ez erősíthet belső ellenérdekeltségeket, aminek elkerülése fontos önkormányzati stratégiai érdek.